

Voorzitter,

Speciale dank aan de initiatiefnemers voor het vele verrichte werk dat een initiatief wetsvoorstel met zich meebrengt. Dit wetsvoorstel dateert al vanaf november 2014 en heeft dus een lange weg afgelegd.

Op zich is dat opmerkelijk omdat feitelijk ieder Kamerlid tegen uitbuitingssituaties en mensonterende omstandigheden is, zaken die inherent zijn aan mensenhandel binnen de prostitutie.

Voorzitter, dan rijst de vraag waarom dit wetsvoorstel zo'n lange weg heeft moeten afleggen als binnen ons Parlement algehele consensus bestaat over de verwerpelijkheid van mensenhandel.

Naar de mening van mijn fractie is het antwoord op die vraag gelegen in de omstandigheid dat de doelstelling van dit initiatief wetsvoorstel zich niet richt op degenen die rechtstreeks verantwoordelijk zijn voor de mensenhandel namelijk de daders, zoals pooiers, uitbaters van sekswerkers, loverboys e.d.

De strafbaarstelling richt zich hier op de indirecte daders. Daaronder wordt verstaan de prostituanten, de klanten en bezoekers van prostituees. Door hun vraag naar seksuele diensten, verleend door slachtoffers van mensenhandel, zijn zij medeverantwoordelijk voor het voortduren van mensenhandel binnen de prostitutie.

De doelstelling van het wetsvoorstel is een verbreding en aanvulling op de strafbaarstelling van artikel 273f WvSr¹ door introductie van het nieuwe artikel 273g.

Dit artikel richt zich specifiek op een afzonderlijke strafbaarstelling van diegenen die gebruik maken van de diensten van een prostitué terwijl zij weten of ernstig reden

¹ Artikel 273f Wetboek van Strafrecht, misdrijven tegen persoonlijke vrijheidsbeneming

hadden om te vermoeden dat de prostitué zich gedwongen prostitueert. Dus expliciet tegen diens wil seksuele interactie heeft.

Voor alle helderheid, een bezoek aan een prostitué die op vrijwillige basis haar/zijn diensten aanbiedt is en blijft niet strafbaar.

Voorzitter, terzijde merk ik op dat in de Memorie van Antwoord² op pagina 6 door de initiatiefnemers verwezen wordt naar “het nieuw voorgesteld artikel 237g WvSr” maar dat artikel gaat over bigamie dus ik neem aan dat dit een verschrijving is.

In dezelfde MvA alsmede in de brief d.d. 14 oktober 2019 van de minister J&V wordt benadrukt dat het wezenlijke doel van het wetsvoorstel een normatieve en preventieve werking behelst. Het is gericht op zowel het voorkomen als het bestrijden van mensenhandel binnen de prostitutie.

Mijn fractie heeft twijfels over deze normatieve en preventieve werking. Dat simpelweg het strafbaar stellen van een gedraging per definitie leidt tot voorkoming of vermindering van zo'n gedraging blijkt niet uit wetenschappelijk onderzoek. Op delicten zoals moord en verkrachting staan al eeuwenlang hoge gevangenisstraffen desondanks vinden deze nog dagelijks plaats.

De verruiming van de strafbaarstelling op het nalaten van de aangifteplicht, bewijst dit. Deze wetwijziging werd enkel uit oogpunt van norm explicatie van meerwaarde geacht maar heeft in de praktijk niet tot het gewenste resultaat geleid.

Kunnen de initiatiefnemers en de minister aangeven op welke grond zij de verwachting hebben dat deze normatieve en preventieve werking zal bijdragen aan het terugdringen van mensenhandel in de prostitutie?

² Memorie van Antwoord d.d. 10 juli 2019, pagina 6

De bewustwording en alertheid op slachtofferschap van mensenhandel zou volgens mijn fractie beter bereikt kunnen worden via educatie en voorlichting nu uit de Slachtoffermonitor mensenhandel³ blijkt dat deze vorm van mensenhandel verreweg de jongste slachtoffers maar ook de jongste daders kent.

Bekend is dat jaarlijks tientallen jonge kinderen uit de Asielzoeker centra verdwijnen waarvan velen in de prostitutie eindigen.

Door tijdsverloop tussen aanvang en behandeling van dit wetsvoorstel is veel veranderd. Technologie speelt een steeds grotere rol in seksuele uitbuiting doordat vraag en aanbod elkaar ontmoeten via het internet.

Niet voor niets adviseert de Nationaal Rapporteur⁴ daarom om dezelfde technologie als kans te zien om daders te ontmoedigen en op te sporen bijvoorbeeld door inzet van wettelijk toegestane lokmiddelen ter bestrijding van seksuele uitbuiting en illegale prostitutie.

Mijn fractie hoort graag van de initiatiefnemers waarom zij menen dat niet veel meer ingezet moet worden op het versterken van de weerbaarheid van potentiële minderjarige slachtoffers zodat zij beter bestand zijn tegen seksuitbuiters.

Voorzitter,

Mijn fractie worstelt nog met de component van de schuldpresumptie die in dit voorstel besloten ligt en de daaraan gekoppelde bewijslast.

Een prostituant (bezoeker) die weet – de opzetvariant – dat de sekswerker in kwestie slachtoffer van mensenhandel is en desondanks seksuele interactie heeft, is strafbaar.

³ Slachtoffermonitor Mensenhandel 2015-2016, pagina 6

⁴ Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen kinderen

Evenzeer is een prostituant strafbaar die dat behoort te weten – de schuldvariant – wanneer dat kan worden afgeleid uit de omstandigheden of gedragingen van de prostitué.

Graag hoort mijn fractie van de initiatiefnemers of de seksuele interactie tussen prostitué en prostituant inderdaad een *conditio sine qua non* is voor diens strafbaarstelling.

Voorzitter ik licht dit toe.

Mocht een bezoeker terstond bij binnenkomst menen dat sprake is van onvrij willigheid bij de prostitué waardoor hij afziet van diens diensten dan pleegt hij dus geen strafbaar feit. Zo begrijp ik uit de nota n.a.v. het verslag.

Maar Voorzitter, deze bezoeker heeft op basis van evidente signalen de wetenschap verkregen dat sprake is van mensenhandel maar doet daar vervolgens niets mee. Hij maakt geen melding of doet aangifte. Waarom is hij door deze verzwijging van het delict dan ook niet strafbaar?

Graag een uiteenzetting van de initiatiefnemers of en waarom in dit geschetste geval de prostituant straffeloos blijft. In hoeverre voldoet het wetsvoorstel dan nog aan het beoogde doel?

Eerder werd in de nota n.a.v. het verslag⁵ door de CDA fractie aanvullende vragen gesteld wat onder evidente signalen moet worden verstaan, wanneer wordt aan het criterium van: “ernstige reden heeft om te vermoeden”, de zogenaamde schuldvariant, voldaan.

De initiatiefnemers hebben een niet limitatieve opsomming van signalen gegeven waaruit ieder weldenkend mens moet kunnen opmaken dat iemand niet uit vrije wil seksuele diensten aanbiedt.

⁵ Nota naar aanleiding van het verslag d.d. 2 maart 2020, pagina 3

Voorzitter,

in dit kader refereer ik aan de oratie van prof. Kai Lindenberg⁶ die opmerkt dat geen onderscheid wordt gemaakt tussen het opzettelijk en nalatig of onvoorzichtig handelen. Want bij de beoogde delictsbepaling “seks tegen de wil” worden deze handelingen over één kam geschoren.

Die gelijkstelling werkt door in de verdenking, in de beeldvorming naar buiten toe en bij veroordeling heeft het consequenties voor het daaropvolgende VOG-regime.

Hoe verhoudt zich dit zo vraag ik zowel de minister als de initiatiefnemers tot het nog te behandelen Wetsvoorstel Seksuele Misdrijven. Bij aanranding en verkrachting wordt daar wel duidelijk onderscheid gemaakt tussen opzettelijk en onvoorzichtig handelen. Opzetverkrachting versus Schuldverkrachting.

Tezamen met prof. Lindenberg vraagt mijn fractie aan de initiatiefnemers waarom zij er niet voor gekozen hebben om tot twee gescheiden delicten te komen, die van opzettelijk en onvoorzichtig handelen met een daaraan gekoppelde verschillende strafmaat. Graag een reactie.

Voorzitter,

Het mag zo zijn dat het strafbaar stellen van opzet en onvoorzichtigheid in één bepaling vaker voorkomt in het Wetboek van Strafrecht maar die gelijkstelling is nooit echt toegelicht.

Juist in de huidige tijd lijkt het voor praktijk en wetenschap belangrijk om in de parlementaire behandeling helder terug te zien waar de keuze van het wel of niet gelijkstellen van opzet en onvoorzichtigheid in een delictsomschrijving op berust. Deze keuze mist mijn fractie in casu. Kan de toelichting voor de keuze nader uiteen worden gezet.

⁶ Oratie prof.mr.dr. K.K. Lindenberg : De schuldpresumptie, d.d. 2 juli 2019

Voorzitter,

Zelfs de initiatiefnemers erkennen dat, mocht dit wetsvoorstel in werking treden, zich in de rechtspraak moeilijke grensgevallen zullen aandienen.

Betekent dit dat de werking ervan mogelijk imaginair is voor het opsporen en vervolgen van prostituanten?

Want het delict op basis van artikel 273g waarvoor de prostituant veroordeeld kan worden zal veelal slechts in bijzijn van de prostitué en hemzelf worden gepleegd waarbij derden ontbreken.

Maar zelfs indien dat wel zo zou zijn, dan zijn die derden evenzeer strafbaar.

Wij hanteren in ons strafrechtstelsel het nemo tenetur beginsel, niemand is gehouden tegen zichzelf bewijs te leveren en niemand kan gedwongen worden aan zijn eigen veroordeling mee te werken.

De prostituant of de derde die als getuige wordt gehoord hoeft dus niet aan zijn eigen veroordeling mee te werken en de prostituant die als verdachte wordt gehoord kan zich beroepen op zijn zwijgrecht.

Vooralsnog ziet mijn fractie daardoor behoorlijk wat bewijstechnische problemen om tot veroordelingen te komen op basis van het voorgestelde wetsartikel.

Voorzitter,

mijn fractie haakt in op de eerder door de PvdA geopperde introductie van een keurmerk in de prostitutiebranche. Het antwoord van de minister in zijn brief van 3 maart jl. nodigt uit tot de volgende vragen.

Waarom zou een door de overheid verplichte certificering niet kunnen bijdragen aan het voorkomen en opsporen van misbruik van prostituees? Certificering zoals bijvoorbeeld geldt in de asbest en gevaarlijke stoffenbranche heeft daar een effectieve werking. Het zou zorgen voor registratie en transparantie in de seksbranche.

Bovendien kunnen klanten op een eenvoudige manier nagaan of de sekswerker zo'n certificaat heeft waardoor de kans dat hij te maken heeft met iemand die gedwongen wordt tot het onvrijwillige aanbieden van seksuele diensten verminderd. Waterdichte garanties levert het niet op maar dat geldt evenzeer voor dit wetsvoorstel. Graag een antwoord van de minister.

Voorzitter, ik rond af.

Eerste Kamerleden zijn mede verantwoordelijk voor de kwaliteit van wetgeving. Wetsbepalingen moeten in de praktijk uitvoerbaar en handhaafbaar zijn.

Voorshands heeft mijn fractie nogal wat twijfels of de bepalingen die voortvloeien uit dit wetsvoorstel inderdaad zullen leiden tot het beoogde doel.

Met meer dan gewone belangstelling zal ik de antwoorden van de initiatiefnemers en de minister tot mij nemen zodat mijn fractie tot een weloverwogen besluit kan komen.